

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

Факультет економіки та управління

Кафедра аналітичної економіки та природокористування

Віра Ліщук

Економіка лісокористування

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи
магістрів спеціальності «*Економіка*»
освітньої програми «*Економіка довкілля і природних
ресурсів*»
денної форми навчання

Луцьк 2018

УДК 630.6 (07)
ББК 65.012.1 Я7
Л 67

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 8 від 16 травня 2018 року).

Рецензент: Стрішенець О.М., д.е.н., зав. кафедри аналітичної економіки та природокористування СНУ імені Лесі Українки
Московчук А.Т., к.е.н., доцент, декан факультету обліку та фінансів Луцького національного технічного університету

Ліщук В.І.

Л-67 Економіка лісокористування : методичні вказівки до виконання самостійної роботи магістрів спеціальності «Економіка» освітньої програми «Економіка довкілля і природних ресурсів» / Віра Іванівна Ліщук. – Луцьк : Вид-во СНУ, 2018. – 48 с.

В методичних вказівках викладено завдання самостійної роботи до кожної теми, які передбачають засвоєння основних понять і тести для самоперевірки, також наведено літературу.

Рекомендовано для самостійної роботи магістрів спеціальності «Економіка» освітньої програми «Економіка довкілля і природних ресурсів»

УДК 630.6 (07)
ББК 65.012.1 Я7

© Ліщук В.І., 2018
© Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2018

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Загальні вимоги до самостійної роботи.....	4
Завдання самостійної роботи студентів та їх зміст.....	4
Тема 1. «Основні аспекти економіки лісового господарства»	4
Тема 2 «Екологічні та економіко-соціальні основи сталого лісоуправління»..	8
Тема 3 «Персонал підприємств лісового господарства».....	11
Тема 4 «Оплата та продуктивність праці у лісовому господарстві».....	15
Тема 5 «Основні засоби у лісовому господарстві»	20
Тема 6 «Нематеріальні ресурси та активи у лісовому господарстві».....	25
Тема 7 «Оборотні кошти підприємств лісового господарства».....	29
Тема 8 «Інвестиційні ресурси підприємств лісового господарства».....	33
Тема 9 «Витрати та ціни на продукцію лісового господарства».....	37
Тема 10 «Результати діяльності підприємств лісового господарства та оцінка її ефективності».....	41
Рекомендована література.....	45

Передмова

Дисципліна «Економіка лісокористування» передбачає розгляд економіко-організаційних закономірностей функціонування лісового господарства України.

Економіка лісокористування має за мету надати студентам знання та практичні навички з питань економічних процесів, що відбуваються в лісовому господарстві і пов'язані з використанням ресурсів для забезпечення ефективності діяльності.

Процес вивчення дисципліни передбачає розв'язок наступних завдань:

- оволодіння студентами основної економічної термінології та механізму економічних процесів у лісовому господарстві;

- застосовування набутих теоретичних знань для розв'язку ситуаційних та розрахункових завдань;

- формування навиків аналітичного дослідження організаційно-економічних процесів, що відбуваються в лісовому господарстві.

Вивчення дисципліни «Економіка лісокористування» передбачає аудиторні заняття (лекції, практичні заняття) та самостійну роботу студентів. Для більш повного і глибокого опанування матеріалу дисципліни обсяг аудиторних занять є недостатнім, тому частина питань тем виноситься на самостійне опрацювання.

Загальні вимоги до самостійної роботи

Самостійна робота студентів передбачає вивчення праць відомих зарубіжних та вітчизняних економістів. Матеріал самостійної роботи включається у модульні контрольні роботи у вигляді теоретичних питань і тестових завдань. Термін виконання тем самостійної роботи відповідає лекційним і практичним заняттям. У разі виникнення труднощів студент може звернутися за консультацією до викладача.

Завдання самостійної роботи студентів та їх зміст

Тема 1 «Основи аспекти економіки лісокористування»

Основні терміни, які необхідно засвоїти

Економіка лісокористування – вивчає економіко-організаційні закономірності функціонування лісового господарства України.

Лісове господарство – галузь економіки, що здійснює вирощування і охорону лісів, регулювання користування лісом та організацію використання лісів в рекреаційних та спеціальних цілях.

Лісовий фонд України – включає лісові ділянки, в тому числі захисні насадження лінійного типу, площею не менше 0,1 гектара (ЛК, ст.4).

Лісові ресурси – деревні, технічні, лікарські та інші продукти лісу, що використовуються для задоволення потреб населення і виробництва та відтворюються у процесі формування лісових природних комплексів, а також корисні властивості лісів, що використовуються для задоволення суспільних потреб.

Структура організації лісового господарства – їх будова, просторово-часове розташування їх частин, взаємозв'язки між ними.

Тести для самоперевірки знань

1. До земель лісогосподарського призначення не належать:

- а) землі, вкриті лісовою рослинністю;
- б) землі не вкриті лісовою рослинністю, які надані та використовуються для потреб лісового господарства;
- в) нелісові землі, які надані та використовуються для потреб лісового господарства;
- г) землі, зайняті зеленими насадженнями у межах населених пунктів.

2. Лісопарк розміщений на:

- а) землях, вкритих лісовою рослинністю;
- б) нелісових землях, які надані та використовуються для потреб лісового господарства;
- в) землях, зайнятих зеленими насадженнями у межах населених пунктів;
- г) землях не вкритих лісовою рослинністю, які надані та використовуються для потреб лісового господарства.

3. До лісового господарства належить:

- а) парк;
- б) національний парк;
- в) лісопарк;
- г) сквер.

4. Екологічні, естетичні, виховні функції виконує:

- а) тільки лісове господарство;
- б) тільки садово-паркове господарство;
- в) як лісове, так й садово-паркове господарство;
- г) немає правильної відповіді.

5. Заготівля та переробка лісових ресурсів – це напрям діяльності:

- а) тільки лісового господарства;
- б) тільки садово-паркового господарства;
- в) як лісового, так й садово-паркового господарства;
- г) немає правильної відповіді.

6. На відміну від лісового, у садово-паркового господарства:

- а) усі напрями діяльності забезпечують економічну вигоду;
- б) практично немає напрямів діяльності, які забезпечують економічну вигоду;
- в) лише деякі напрями діяльності забезпечують економічну вигоду;
- г) правильні відповіді б) і в).

7. Деревні, технічні, лікарські та інші продукти лісу, що використовуються у виробництві – це:

- а) зелені ресурси;
- б) лісові ресурси;
- в) зелені товари;
- г) лісові товари.

8. Особливістю лісового господарства є:

- а) залежність трудового процесу від природного процесу відтворення;
- б) невідповідність у часі робочого періоду і періоду виробництва;
- в) залежність результативності господарства від родючості земель, складу і структури лісових насаджень;

г) усі відповіді правильні.

9. Догляд за об'єктами благоустрою зеленого господарства здійснює:

- а) лісове господарство;
- б) садово-паркове господарство;
- в) як лісове, так й садово-паркове господарство;
- г) немає правильної відповіді.

10. Охорону і захист насаджень здійснює:

- а) лісове господарство;
- б) садово-паркове господарство;
- в) як лісове, так й садово-паркове господарство;
- г) немає правильної відповіді.

11. Регіональний характер систем заходів і правил ведення господарства притаманний:

- а) тільки лісовому господарству;
- б) тільки садово-парковому господарству;
- в) як лісовому, так й садово-парковому господарству;
- г) немає правильної відповіді.

12. Сезонність заходів у лісовому господарстві обумовлена:

- а) родючістю земель;
- б) ґрунтово-кліматичними умовами;
- в) складом і структурою насаджень;
- г) невідповідністю у часі робочого періоду з періодом виробництва.

13. Ефективність виробництва у лісовому господарстві визначається, у першу чергу:

- а) складом і структурою насаджень;
- б) родючістю земель;
- в) ґрунтово-кліматичними умовами;
- г) правильні відповіді б) і в).

14. Будова, просторово-часове розташування частин, взаємозв'язки між ними відображає:

- а) управління лісовим та садово-парковим господарством;
- б) структуру організації лісового та садово-паркового господарства;
- в) економіку лісового та садово-паркового господарства;
- г) усі відповіді правильні.

15. Завдання організації лісового господарства визначені у:

- а) Лісовому кодексі;
- б) Земельному кодексі;
- в) Податковому кодексі;
- г) Господарському кодексі.

16. Організація лісового господарства не передбачає:

- а) поділ лісів на категорії залежно від основних виконуваних ними функцій;
- б) розробку форм і систем оплати праці;
- в) проведення лісовпорядкування;
- г) ведення державного лісового кадастру, обліку лісів.

17. Проведення лісової сертифікації – це завдання:

- а) організації лісового господарства;

- б) організації садово-паркового господарства;
- в) організації як лісового, так й садово-паркового господарства;
- г) немає правильної відповіді.

18. Ліси України належать:

- а) лише Держлісагенству;
- б) лише Мінагрополітики;
- в) лише Мінобороні;
- г) усі відповіді правильні.

19. Основним розпорядником об'єктів благоустрою зеленого господарства є:

- а) місцеві органи самоврядування;
- б) організації-балансоутримувачі;
- в) забудовники;
- г) підприємства і організації.

20. Перед першою світовою війною ліси Східної України перебували головним чином у:

- а) державній власності;
- б) колективній власності;
- в) приватній власності;
- г) комунальній власності.

21. З 1966 року в Україні:

- а) ліса перебували у веденні сільського господарства;
- б) ліса перебували у веденні міністерства лісового господарства України;
- в) не існувало єдиного спеціалізованого державного органу управління лісами і лісовим господарством;
- г) правильна відповідь а) і б).

22. Ліси Державного лісового фонду України перебувають у:

- а) державній власності;
- б) комунальній власності;
- в) приватній власності;
- г) усі відповіді правильні.

23. Суб'єктом права власності на ліси України не є:

- а) юридичні особи інших країн;
- б) держава;
- в) територіальні громади;
- г) громадяни України.

24. Найбільший середній рівень лісистості території в:

- а) Українських Карпатах;
- б) Криму;
- в) Лісостепу;
- г) Поліссі.

25. Україна є:

- а) нетто-експортером лісоматеріалів;
- б) нетто-експортером целюлозної маси;
- в) нетто-експортером паперу;
- г) нетто-експортером деревостружкових плит.

Тема 2 «Екологічні та економіко-соціальні основи сталого лісоуправління»

Основні терміни, які необхідно засвоїти

Багатоцільове лісоуправління – управління, що враховує цілі та інтереси не тільки власників, але й усіх учасників лісових відносин, які використовують ресурси та інші корисності лісу.

Біологічна продукція – органічна речовина, яку виробляють живі організми в процесі життєдіяльності.

Екологічно стала система – забезпечує підтримку природних ресурсів у стабільному стані, уникаючи надмірного використання ресурсів, що відтворюються та зниження екологічних функцій природних систем.

Економічно стала система – здатна безперервно виробляти товари і послуги, не перевищувати критичний рівень державного та зовнішнього боргу, уникати нерівномірності розвитку різних секторів економіки, що може загрожувати промисловому чи сільськогосподарському виробництву.

Лісова екосистема – рослинне угруповання з місцем розташування (біотопом), в яком воно сформувалось.

Лісова сертифікація – оцінка відповідності системи ведення лісового господарства встановленим міжнародним вимогам щодо управління лісами та лісокористування на засадах сталого розвитку.

Невиснажливе лісокористування – користування лісом, що здійснюється таких обсягах і такими способами, які забезпечують його стабільність упродовж обороту рубки або нескінченно довго.

Природні порушення – будь-яка подія, яка призводить до руйнування екосистеми в цілому або її частини, до зміни структури екосистеми або популяції конкретного виду, до зміни фізичного середовища або доступності ресурсів.

Соціально стала система – досягає справедливого розподілу матеріальних благ та адекватного надання соціальних послуг.

Стале лісоуправління – лісоуправління, яке слугує цілям сталого розвитку.

Сталий розвиток – розвиток, за якого досягається задоволення життєвих потреб сьогоденішнього покоління людей за збереження такої можливості для майбутніх поколінь.

Тести для самоперевірки знань

1. Процес «екологізації» суспільного мислення починається в період:

- а) первісного суспільства;
- б) індустріального суспільства;
- в) постіндустріального суспільства;
- г) аграрного суспільства.

2. Поняття «сталий розвиток» (sustainable development) з'явилося у:

- а) 1980 році;
- б) 1970 році;
- в) 1960 році;
- г) 1950 році.

3. Сталим вважається такий розвиток, за якого:

- а) досягається задоволення життєвих потреб сьогоденішнього покоління людей;
- б) досягається задоволення життєвих потреб майбутніх поколінь;
- в) досягається задоволення життєвих потреб як сьогоденішнього покоління людей, так й майбутніх поколінь;
- г) забезпечується економічне зростання.

4. Соціальна стала система не має досягти:

- а) справедливого розподілу матеріальних благ;
- б) нерівності за статтю;
- в) адекватного надання послуг охорони здоров'я та освіти;
- г) участі громадян в управлінні ресурсами.

5. Забезпечувати підтримку природних ресурсів у стабільному стані має:

- а) екологічно стала система;
- б) соціально стала система;
- в) економічно стала система;
- г) усі відповіді правильні.

6. Неправильний з екологічної точки зору погляд на лісове господарство призведе до:

- а) руйнування лісових екосистем;
- б) втраті важливих природних функцій;
- в) втраті важливих господарських функцій;
- г) усі відповіді правильні.

7. Свіжа діброва – це:

- а) біотоп;
- б) лісове середовище;
- в) біосфера;
- г) правильні відповіді б) і в).

8. У результаті виробок лісу видовий склад живих організмів:

- а) кардинально не змінюється;
- б) кардинально змінюється;
- в) може як змінюватися, так й не змінюватися;
- г) немає правильної відповіді.

9. Порушення лісової екосистеми можуть бути на:

- а) мікрорівні;
- б) мезорівні;
- в) макрорівні;
- г) усі відповіді правильні.

10. На економічну доцільність спрямовані:

- а) рубки головного користування;
- б) рубки догляду;
- в) санітарні рубки;
- г) ландшафтні рубки.

11. Для запобігання поширення небезпечних хвороб і шкідників у лісах здійснюються:

- а) рубки головного користування;
- б) рубки догляду;

- в) санітарні рубки;
- г) ландшафтні рубки.

12. Розмір невиснажливого лісокористування залежить від:

- а) щорічного приросту деревини;
- б) економічної доступності лісів;
- в) детальності та достовірності інформації про лісові ресурси;
- г) усі відповіді правильні.

13. Планаційне господарство – це:

- а) заготівля деревини шляхом вибіркової рубки кращих дерев з орієнтацією на природне поповнення запасів;
- б) лісокористування, за якого рівень доходу є достатнім для будівництва лісових доріг;
- в) лісоуправління, що передбачає збереження природних та середоутворюючих властивостей лісу;
- г) прискорене інтенсивне вирощування деревини з використанням селекційного посадкового матеріалу, добрив тощо.

14. За сталого лісоуправління:

- а) гарантується сталість конкретного виду лісокористування;
- б) зберігається потенціал використання лісів в різних цілях;
- в) гарантується сталість конкретного виду лісокористування та зберігається потенціал використання лісів в інших цілях;
- г) немає правильної відповіді.

15. Суцільні рубки головного користування:

- а) найбільш відповідають інтересам збереження біологічного різноманіття лісів;
- б) найбільш відповідають інтересам збереження захисної ролі лісів;
- в) найбільш відповідають економічним інтересам тих, хто заготовляє деревину;
- г) усі відповіді правильні.

16. Врахування можливих інтересів будь-яких груп населення передбачає:

- а) економічно орієнтоване лісоуправління;
- б) соціально орієнтоване лісоуправління;
- в) екологічно орієнтоване лісоуправління;
- г) немає правильної відповіді.

17. Широка участь населення у підготовці та прийнятті рішень на всіх рівнях управління:

- а) сприятиме загостренню протиріч з державою;
- б) сприятиме загостренню протиріч з виробниками;
- в) може бути одним із інструментів досягнення балансу між різними заінтересованими сторонами з питань використання лісів;
- г) правильні відповіді а) і б).

18. Оцінка відповідності системи ведення лісового господарства встановленим міжнародним вимогам щодо управління лісами та лісокористування на засадах сталого розвитку – це:

- а) лісова таксація;
- б) лісовий моніторинг;
- в) лісова сертифікація;
- г) лісова стандартизація.

19. Ідеї сертифікації були підтримані на міжнародному рівні після:

- а) 1980 р.;
- б) 1992 р.;
- в) 1998 р.;
- г) 2001 р.

20. Механізми оцінки сталого лісового господарства базуються на основі:

- а) міжнародних критеріїв;
- б) національних індикаторів;
- в) міжнародних критеріїв та індикаторів;
- г) національних критеріїв та індикаторів.

21. У лісовій сертифікації оцінка лісоуправління здійснюється:

- а) лісогосподарськими підприємствами;
- б) державою;
- в) незалежними організаціями;
- г) правильні відповіді а) і б).

22. Лісова сертифікація забезпечує економічну вигоду:

- а) за рахунок поліпшення репутації суб'єктів господарювання;
- б) за рахунок виходу на екологічно чутливі ринки збуту;
- в) лише у розвинутих країнах;
- г) правильні відповіді а) і б).

23. Найбільш поширеною схемою лісової сертифікації є:

- а) програма для погодження схем лісової сертифікації;
- б) програма «Ініціатива по сталому лісовому господарству»;
- в) Лісова Наглядова Рада;
- г) асоціація канадських стандартів.

24. Підприємства, продукція яких відповідає міжнародним критеріям лісоуправління, одержують:

- а) патент;
- б) ліцензію;
- в) свідоцтво;
- г) сертифікат.

25. Стандарти сертифікації – це:

- а) мінімальні вимоги до рівня лісоуправління;
- б) максимальні вимоги до рівня лісоуправління;
- в) граничні вимоги до рівня лісоуправління;
- г) усі відповіді правильні.

Тема 3 «Персонал підприємств лісового господарства»

Основні терміни, які необхідно засвоїти

Відповідність кваліфікації працівників рівню складності робіт – відношення середнього тарифного розряду групи працівників до середнього тарифного розряду робіт.

Кваліфікація – здатність виконувати завдання та обов'язки відповідної роботи. Кваліфікація визначається рівнем освіти та спеціалізацією.

Коефіцієнт обороту за вибуттям – відношення чисельності працівників, які вибули до середньооблікової чисельності.

Коефіцієнт обороту за прийомом – відношення чисельності працівників, яких прийнято на роботу до середньооблікової чисельності.

Коефіцієнт плинності персоналу – відношення кількості звільнених з усіх причин працівників до середньооблікової чисельності.

Непромисловий персонал – працівники підрозділів, що є на балансі підприємства, проте не пов'язані з процесами промислового виробництва.

Облікова чисельність – усі постійні, тимчасові і сезонні працівники, яких прийнято на роботу терміном на один і більше днів незалежно від того, чи перебувають вони на роботі, у відпустках, відрядженнях, на лікарняному.

Персонал підприємства – це сукупність працівників, що входять до його облікового складу.

Промислово-виробничий персонал – усі працівники, зайняті у виробництві та його обслуговуванні.

Професія – здатність виконувати подібні роботи, які вимагають від особи певної кваліфікації.

Рівень дисципліни – відношення неявок на роботу (людино-годин) до відпрацьованих людино-годин.

Робота – певні завдання та обов'язки, що виконані, виконуються чи повинні бути виконані однією особою.

Середньооблікова чисельність – сума середньомісячної чисельності, поділена на кількість місяців у розрахунковому періоді.

Система управління персоналом – сукупність форм і методів впливу на процеси формування, розподілу, розвитку і використання працівників для досягнення цілей організації.

Стабільність персоналу (середній стаж роботи) – відношення загальної суми років роботи на підприємстві всього персоналу до середньооблікової чисельності.

Управління персоналом – управління різними видами діяльності людей, що дозволяє підвищити ефективність роботи організації і досягнення її цілей.

Штатна чисельність – кількість працівників облікового складу на визначену дату з урахуванням прийнятих і вибулих упродовж певного періоду.

Явочна чисельність – усі працівники, що з'явилися на роботу.

Тести для самоперевірки знань

1. Трудові ресурси – це:

- а) особи, що працюють;
- б) особи, що можуть бути залучені до праці;
- в) частина працездатного населення, що за своїми віковими, фізичними та освітніми характеристиками відповідає певній сфері діяльності;
- г) сукупність працівників підприємства, що входять до його облікового складу.

2. Персонал підприємства – це:

- а) особи, що працюють;
- б) особи, що можуть бути залучені до праці;
- в) частина працездатного населення, що за своїми віковими, фізичними та освітніми характеристиками відповідає певній сфері діяльності;

г) сукупність працівників підприємства, що входять до його облікового складу.

3. Усі працівники, зайняті у виробництві та його обслуговуванні – це:

- а) промислово-виробничий персонал;
- б) непромисловий персонал;
- в) трудові ресурси;
- г) усі відповіді правильні.

4. Майстер лісу відноситься до:

- а) промислово-виробничого персоналу;
- б) трудових ресурсів;
- в) непромисловий персоналу;
- г) правильні відповіді а) і б).

5. Повар у їдальні лісгоспу відноситься до:

- а) промислово-виробничого персоналу;
- б) трудових ресурсів;
- в) непромисловий персоналу;
- г) правильні відповіді б) і в).

6. Технік-механік лісгосподарського виробництва відноситься до категорії персоналу:

- а) фахівці;
- б) професіонали;
- в) керівники;
- г) технічні службовці.

7. Фахівець з ландшафтного дизайну відноситься до категорії персоналу:

- а) фахівці;
- б) професіонали;
- в) керівники;
- г) технічні службовці.

8. Певні завдання та обов'язки, що виконані, виконуються чи повинні бути виконані однією особою – це:

- а) спеціалізація;
- б) кваліфікація;
- в) професія;
- г) робота.

9. Кваліфікація:

- а) визначається рівнем освіти;
- б) визначається спеціалізацією;
- в) визначається як рівнем освіти, так й спеціалізацією;
- г) не залежить ні від рівня освіти, ні від спеціалізації.

10. Для професіоналів вимагається кваліфікація, що відповідає рівню:

- а) спеціаліста чи магістра;
- б) бакалавра;
- в) молодшого спеціаліста;
- г) усі відповіді правильні.

11. Кожна галузь та вид діяльності:

- а) мають властиві лише їм професії;
- б) мають загальні (наскрізні) професії працівників;

в) можуть мати як властиві лише їм професії, так й загальні (наскрізні) професії працівників;

г) немає правильної відповіді.

12. Кількість працівників облікового складу на визначену дату з урахуванням прийнятий і вибулих упродовж певного періоду – це:

а) середньооблікова чисельність;

б) облікова чисельність;

в) явочна чисельність;

г) штатна чисельність.

13. Для розрахунку загальної чисельності ПВП використовується:

а) метод коректування базової чисельності;

б) метод розрахунку на підставі повної трудомісткості виготовленої продукції;

в) метод коректування базової чисельності і метод розрахунку на підставі повної трудомісткості виготовленої продукції;

г) метод прямого нормування.

14. Відношення чисельності працівників, які вибули до середньооблікової чисельності – це:

а) коефіцієнт обороту за прийомом;

б) коефіцієнт обороту за вибуттям;

в) коефіцієнт плинності персоналу;

г) стабільність персоналу.

15. Розробка системи мотивації праці – це завдання:

а) фінансової політики підприємства;

б) соціальної політики підприємства;

в) економічної політики підприємства;

г) кадрової політики підприємства.

16. Кадрову політику на підприємстві здійснюють:

а) керівники всіх ланок;

б) відділ кадрів;

в) відділи праці і зарплати;

г) усі відповіді правильні.

17. Відділ кадрів у межах кадрової політики:

а) створює сприятливий психологічний клімат в колективі;

б) здійснює добір і формування необхідних категорій персоналу;

в) розробляє систему мотивації праці;

г) здійснює моніторинг безпеки праці.

18. Планування персоналу передбачає:

а) розробку кадрової політики;

б) розробку стратегії управління персоналом;

в) прогнозування потреб у персоналі;

г) усі відповіді правильні.

19. Підготовка працівників передбачає:

а) проведення співбесід, тестів для вияву інтелектуального рівня і професіоналізму працівників;

б) навчання і підвищення кваліфікації з метою формування трудових навичок та рівня майстерності;

- в) розробку кадрової політики;
- г) прогнозування потреб у персоналі.

20. Планування кар'єри персоналу передбачає:

- а) вироблення систем оплати праці, участі персоналу в прибутках і капіталі підприємства;
- б) проведення співбесід, тестів для вияву інтелектуального рівня і професіоналізму працівників;
- в) навчання і підвищення кваліфікації з метою формування трудових навичок та рівня майстерності;
- г) переміщення працівника на посади з різною відповідальністю.

21. Розробка стратегії управління персоналом, як елемента системи управління персоналом, здійснюється на етапі:

- а) набору та якісний відбору працівників;
- б) підготовки працівників;
- в) планування персоналу;
- г) оцінювання персоналу.

22. Проведення співбесід, тестування для вияву інтелектуального рівня і професіоналізму працівників, як елемента системи управління персоналом, здійснюється на етапі:

- а) набору та якісний відбору працівників;
- б) підготовки працівників;
- в) планування персоналу;
- г) оцінювання персоналу.

23. Навчання і підвищення кваліфікації працівників з метою формування трудових навичок та рівня майстерності, як елемента системи управління персоналом, здійснюється на етапі:

- а) набору та якісний відбору працівників;
- б) підготовки працівників;
- в) планування персоналу;
- г) оцінювання персоналу.

24. Проведення заходів, спрямованих на виявлення відповідності результатів діяльності, якостей працівника вимогам, що висуваються до виконуваної роботи, як елемента системи управління персоналом, здійснюється на етапі:

- а) набору та якісний відбору працівників;
- б) підготовки працівників;
- в) планування персоналу;
- г) оцінювання персоналу.

25. Особи, що можуть бути залучені до праці, є:

- а) реальними трудовими ресурсами;
- б) номінальними трудовими ресурсами;
- в) потенційними трудовими ресурсами;
- г) усі відповіді правильні.

Тема 4 «Оплата та продуктивність праці у лісовому господарстві»

Основні терміни, які необхідно засвоїти

Акordна система оплати праці – передбачає встановлення розцінки за весь обсяг робіт (а не за окрему операцію) на основі норм часу або норм виробітку і розцінки.

Відрядна форма оплати праці – враховує обсяг виконаних робіт або кількість виготовленої продукції.

Відрядно-преміальна система – передбачає крім заробітку за прямою відрядною системою, нарахування премії за виконання кількісних та якісних показників.

Відрядно-прогресивна система – оплата праці робітника складається з заробітку за індивідуальними відрядними розцінками та підвищеними, які зростають прогресивно із збільшенням кількості продукції, виробленої понад норму.

Заробітна плата – винагорода, обчислена, як правило, у грошовому вираженні, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Інші заохочувальні та компенсаційні виплати – виплати у формі винагород за підсумками роботи за рік.

Колективна (бригадна) підрядна – застосовується в тому випадку, якщо для досягнення кінцевих результатів зацікавлена вся бригада і кожен її член.

Контрактна система оплати праці – передбачає укладання строкового договору (контракту) між роботодавцем і виконавцем.

Мінімальна заробітна плата – законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може провадитися оплата за виконану працівником місячну, а також погодинну норму праці (обсяг робіт).

Непряма відрядна система – застосовується для визначення заробітку допоміжних робітників, які обслуговують основних робітників-відрядників.

Основна заробітна плата – винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці.

Почасова форма оплати праці – орієнтована на залежність величини заробітної плати від кількості відпрацьованого часу і якості роботи.

Почасово-преміальна система – передбачає оплату праці не тільки за відпрацьований час, але й за досягнення кількісних та якісних показників роботи.

Продуктивність праці – кількість продукції, що виробляється за одиницю робочого часу, або затрати часу на одиницю виробленої продукції.

Проста почасова система – розмір заробітку розраховується добутком тарифної ставки робітника на кількість відпрацьованого часу за період.

Пряма відрядна система – розмір заробітної плати залежить від результатів роботи кожного робітника.

Тарифна ставка – величина тарифного заробітку за одиницю відпрацьованого часу (годину, день, місяць).

Тарифна ставка робітника першого розряду – це мінімальна зарплата робітника, визначена в колективному договорі, за просту, некваліфіковану працю і нижче якої не може здійснюватися оплата праці.

Тарифний коефіцієнт – показує у скільки разів тарифна зарплата працівника відповідного розряду перевищує зарплату робітника першого розряду.

Тарифний розряд – відображає рівень кваліфікації працівника.

Тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники) – встановлюють тарифікацію робіт і кваліфікаційні розряди працівників.

Тести для самоперевірки знань

1. Заробітна плата – це:

- а) ціна ресурсу праця;
- б) основне джерело доходів найманих працівників і стимул до високопродуктивної праці;
- в) винагорода працівникові, обчислена, як правило, у грошовому вираженні;
- г) усі відповіді правильні.

2. Винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці – це:

- а) інші заохочувальні та компенсаційні виплати;
- б) додаткова заробітна плата;
- в) основна заробітна плата;
- г) мінімальна заробітна.

3. Винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці – це:

- а) інші заохочувальні та компенсаційні виплати;
- б) додаткова заробітна плата;
- в) основна заробітна плата;
- г) мінімальна заробітна.

4. Законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може провадитися оплата за виконану працівником місячну, а також погодинну норму праці (обсяг робіт) – це:

- а) інші заохочувальні та компенсаційні виплати;
- б) додаткова заробітна плата;
- в) основна заробітна плата;
- г) мінімальна заробітна.

5. Для установ і організацій, що фінансуються з бюджету, джерелом коштів на оплату праці не може бути:

- а) частина доходу, одержана внаслідок їх господарської діяльності;
- б) кошти, які виділяються з відповідних бюджетів;
- в) інші кошти, одержані внаслідок їх господарської діяльності;
- г) немає правильної відповіді.

6. Для підприємств лісового господарства джерелами фінансування оплати праці є:

- а) кошти, одержані від господарської діяльності;
- б) кошти державного бюджету;
- в) кошти місцевого бюджету;
- г) правильні відповіді а) і б).

7. Тарифна система оплати праці не включає:

- а) тарифні сітки;
- б) тарифні ставки;
- в) середні ставки;
- г) тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники).

8. Розряди і відповідні їм тарифні коефіцієнти вміщує:

- а) тарифна ставка;
- б) тарифна сітка;
- в) тарифно-кваліфікаційний довідник;
- г) усі відповіді правильні.

9. Рівень кваліфікації працівника відображає:

- а) тарифна ставка;
- б) тарифний коефіцієнт;
- в) тарифний розряд;
- г) правильні відповіді а) і б).

10. Тарифний коефіцієнт показує:

- а) рівень зарплати робітника першого розряду;
- б) рівень зарплати робітника будь-якого розряду;
- в) у скільки разів тарифна зарплата працівника першого розряду перевищує зарплату робітника відповідного розряду;
- г) у скільки разів тарифна зарплата працівника відповідного розряду перевищує зарплату робітника першого розряду.

11. Величина тарифного заробітку за одиницю відпрацьованого часу – це:

- а) тарифний коефіцієнт;
- б) тарифна ставка;
- в) тарифний розряд;
- г) тарифна сітка.

12. Тарифні ставки робітників більш високих розрядів ніж перший розраховуються як:

- а) відношення тарифної ставки робітника першого розряду до тарифного коефіцієнту;
- б) добуток тарифної ставки робітника першого розряду на тарифний коефіцієнт;
- в) різниця тарифної ставки робітника першого розряду і тарифного коефіцієнта;
- г) немає правильної відповіді.

13. За посадовими окладами не здійснюється оплата праці:

- а) керівників;
- б) професіоналів;
- в) фахівців;
- г) робітників.

14. Тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники) визначають:

- а) тарифікацію робіт;
- б) складність робіт;
- в) кваліфікаційні розряди працівників;
- г) усі відповіді правильні.

15. Відрядна форма оплати праці не застосовується, якщо:

- а) є реальна можливість робітників збільшувати виробіток чи обсяг робіт понад встановлену норму;
- б) відсутня необхідність у збільшенні обсягу випуску продукції чи виконаних робіт;
- в) необхідно стимулювати зростання виробітку;
- г) є кількісні показники виробітку чи роботи, які відображають затрати праці робітника.

16. Почасова форма оплати праці застосовується, якщо:

- а) є реальна можливість робітників збільшувати виробіток чи обсяг робіт понад встановлену норму;

б) відсутня необхідність у збільшенні обсягу випуску продукції чи виконаних робіт;

в) необхідно стимулювати зростання виробітку;

г) є кількісні показники виробітку чи роботи, які відображають затрати праці робітника.

17. Відрядно-прогресивна система:

а) передбачає крім заробітку за прямою відрядною системою, нарахування премії за виконання кількісних та якісних показників;

б) складається з заробітку за індивідуальними відрядними розцінками та підвищеними, які зростають прогресивно із збільшенням кількості продукції, виробленої понад норму;

в) застосовується для визначення заробітку допоміжних робітників, які обслуговують основних робітників-відрядників;

г) передбачає встановлення розцінки за весь обсяг робіт (а не за окрему операцію) на основі норм часу або норм виробітку і розцінки.

18. Непряма відрядна система:

а) передбачає крім заробітку за прямою відрядною системою, нарахування премії за виконання кількісних та якісних показників;

б) складається з заробітку за індивідуальними відрядними розцінками та підвищеними, які зростають прогресивно із збільшенням кількості продукції, виробленої понад норму;

в) застосовується для визначення заробітку допоміжних робітників, які обслуговують основних робітників-відрядників;

г) передбачає встановлення розцінки за весь обсяг робіт (а не за окрему операцію) на основі норм часу або норм виробітку і розцінки.

19. Акордна система оплати праці:

а) передбачає крім заробітку за прямою відрядною системою, нарахування премії за виконання кількісних та якісних показників;

б) складається з заробітку за індивідуальними відрядними розцінками та підвищеними, які зростають прогресивно із збільшенням кількості продукції, виробленої понад норму;

в) застосовується для визначення заробітку допоміжних робітників, які обслуговують основних робітників-відрядників;

г) передбачає встановлення розцінки за весь обсяг робіт (а не за окрему операцію) на основі норм часу або норм виробітку і розцінки.

20. Кількість показників і умов преміювання не повинно перевищувати:

а) 2-3;

б) 4-5;

в) 6-7;

г) 8-9.

21. Коефіцієнти трудової участі кожного працівника в поточних результатах розраховуються в:

а) прямій відрядній системі оплати праці;

б) прямій почасовій системі оплати праці;

в) тарифній системі оплати праці;

г) безтарифній системі оплати праці.

22. Продуктивність праці – це:

- а) кількість продукції, що виробляється за одиницю робочого часу;
- б) затрати часу на одиницю виробленої продукції;
- в) кількість продукції, що виробляється одним працівником за одиницю робочого часу;
- г) усі відповіді правильні.

23. Кількість продукції, що виробляється за одиницю робочого часу – це показник:

- а) виробітку;
- б) трудомісткості;
- в) виробітку і трудомісткості;
- г) немає правильної відповіді.

24. Якщо у розрахунку продуктивності праці обсяг продукції оцінюється в одиницях робочого часу, то такий метод називається:

- а) вартісний;
- б) натуральний;
- в) трудовий;
- г) індексний.

25. Якщо підприємство виробляє різні види продукції, то найбільш точним буде:

- а) вартісний метод продуктивності праці;
- б) натуральний метод продуктивності праці;
- в) трудовий метод продуктивності праці;
- г) індексний метод продуктивності праці.

Тема 5 «Основні засоби у лісовому господарстві»

Основні терміни, які необхідно засвоїти

Амортизаційні відрахування – та частина вартості основних засобів, що включається у собівартість виготовленої продукції.

Амортизація – систематичний розподіл вартості основних засобів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Амортизована вартість – первісна чи переоцінена вартість основних засобів, зменшена на величину ліквідаційної вартості

Виробничі основні засоби – беруть участь у всіх виробничо-господарських процесах і створюють нову споживчу вартість.

Відновлена вартість – вартість відтворення основних засобів в сучасних умовах, за сучасного рівня сформованих цін, норм і розцінок.

Дооцінка – збільшення залишкової вартості основних засобів унаслідок зростання їх корисності.

Залишкова вартість – реальна вартість, ще не перенесена на вартість виготовленої продукції. Вона розраховується як різниця між повною первісною (відновленою) вартістю та сумою амортизаційних відрахувань (зносу).

Ліквідаційна вартість – вартість основних засобів, що підприємство очікує одержати від їх реалізації (ліквідації) після закінчення терміну їх корисного використання за винятком витрат, пов'язаних з продажем.

Методи прискореної амортизації – дозволяють швидше оновлювати основні засоби за рахунок перенесення більшої частини їхньої вартості у перші роки експлуатації.

Моральний знос (техніко-економічне старіння) – передчасне знецінювання основних засобів до закінчення строку їх фізичної служби.

Моральний знос другої форми – втрата доцільності використання застарілих основних засобів в наслідок появи більш удосконалених з поліпшеними технічними та технологічними параметрами.

Моральний знос першої форми – знецінювання існуючих основних засобів в наслідок зниження витрат на їх виробництво в теперішній час.

Невиробничі основні засоби – не беруть участі у виробничих процесах і не створюють нової вартості.

Основні засоби – вартісна (грошова) форма засобів праці, які функціонують у виробництві тривалий час, не змінюючи свою споживну вартість.

Первісна вартість – фактична вартість основних засобів у момент їхнього придбання чи введення в експлуатацію.

Переоцінена первісна вартість – первісна вартість основних засобів (з врахуванням зносу) скоригована на індекс переоцінки, який визначається відношенням справедливої вартості об'єкта до залишкової.

Рівномірні методи нарахування амортизації – передбачають рівномірний фізичний та моральний знос (техніко-економічне старіння).

Справедлива вартість – сума, за якою може здійснюватися обмін активами в результаті операції між зацікавленими сторонами.

Строк корисного використання – очікуваний період часу, протягом якого основні засоби будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено очікуваний обсяг продукції.

Уцінка – зменшення залишкової вартості основних засобів унаслідок зниження їх корисності.

Фізичний знос – поступова втрата основними засобами первісної споживчої вартості, що відбувається не тільки в процесі їхнього функціонування, але й в результаті бездії.

Тести для самоперевірки знань

1. Оберіть неправильне продовження твердження «Основні засоби – це»:

- а) матеріальні активи, вартість яких не перевищує 2500 грн.;
- б) вартісна (грошова) форма засобів праці, які функціонують у виробництві тривалий час, не змінюючи свою споживну вартість;
- в) матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року;
- г) матеріальні активи, що призначаються для використання у господарській діяльності та очікуваний строк корисного використання яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік.

2. Активну і пасивну частину мають:

- а) невиробничі основні засоби;
- б) виробничі основні засоби;
- в) невиробничі і виробничі основні засоби;

г) немає правильної відповіді.

3. Якщо основні засоби переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції частинами в міру спрацювання, то вони відносяться до:

- а) виробничих;
- б) невиробничих;
- в) активних;
- г) пасивних.

4. Якщо основні засоби відтворюються вони тільки за рахунок прибутку, то вони відносяться до:

- а) виробничих;
- б) невиробничих;
- в) активних;
- г) пасивних.

5. На оптимальність виробничої структури основних засобів позитивно впливає:

- а) збільшення питомої ваги активної та пасивної частини;
- б) зменшення питомої ваги активної та пасивної частини;
- в) збільшення питомої ваги активної частини і зменшення пасивної;
- г) зменшення питомої ваги активної частини і збільшення пасивної.

6. У лісовому та садово-парковому господарстві більшість напрямів діяльності відбувається в природних умовах, тому це:

- а) збільшує частку пасивної частини основних засобів;
- б) зменшує частку пасивної частини основних засобів;
- в) зменшує частку пасивної частини і збільшує частку активної частини основних засобів;
- г) збільшує частку пасивної частини і зменшує частку активної частини основних засобів.

7. Фактична вартість основних засобів у момент їхнього придбання чи введення в експлуатацію – це:

- а) відновлена вартість;
- б) первісна вартість;
- в) залишкова вартість;
- г) ліквідаційна вартість.

8. Вартість відтворення основних засобів в сучасних умовах, за сучасного рівня сформованих цін, норм і розцінок – це:

- а) відновлена вартість;
- б) первісна вартість;
- в) залишкова вартість;
- г) ліквідаційна вартість.

9. Реальна вартість основних засобів, ще не перенесена на вартість виготовленої продукції – це:

- а) відновлена вартість;
- б) первісна вартість;
- в) залишкова вартість;
- г) ліквідаційна вартість.

10. Вартість основних засобів, що підприємство очікує одержати від їх реалізації після закінчення терміну їх корисного використання – це:

- а) відновлена вартість;
- б) первісна вартість;
- в) залишкова вартість;
- г) ліквідаційна вартість.

11. Сума, за якою може здійснюватися обмін активами в результаті операції між зацікавленими сторонами – це:

- а) справедлива вартість;
- б) первісна вартість;
- в) відновлена вартість;
- г) ліквідаційна вартість.

12. Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта включається до складу:

- а) прибутку;
- б) доходу;
- в) витрат;
- г) додаткового капіталу.

13. Сума уцінки залишкової вартості об'єкта включається до складу:

- а) прибутку;
- б) доходу;
- в) витрат;
- г) додаткового капіталу.

14. Амортизаційні відрахування:

- а) це частина вартості основних засобів, що включається у собівартість виготовленої продукції;
- б) формують амортизаційний фонд;
- в) використовуються на оновлення спрацьованих основних засобів;
- г) усі відповіді правильні.

15. Норма амортизації встановлюється:

- а) у відсотках;
- б) в частках одиниці;
- в) в грошових одиницях;
- г) в будь-яких одиницях.

16. Метод амортизації:

- а) підприємство обирає самостійно;
- б) визначається підприємству податковими органами;
- в) визначається підприємству фінансовими органами;
- г) правильні методи б) і в).

17. Для 3 групи основних засобів:

- а) доцільно використовувати прискорені методи нарахування амортизації;
- б) доцільно використовувати рівномірні методи нарахування амортизації;
- в) доцільно використовувати як прискорені, так й рівномірні методи нарахування амортизації;
- г) немає правильної відповіді.

18. Методи прискореної амортизації:

- а) дозволяють швидше оновлювати основні засоби за рахунок перенесення більшої частини їхньої вартості у перші роки експлуатації;
- б) враховують моральний знос основних засобів;
- в) враховують необхідність збільшення витрат на ремонт основних засобів у останні роки експлуатації;
- г) усі відповіді правильні.

19. Поступова втрата основними засобами первісної споживчої вартості – це:

- а) моральний знос;
- б) техніко-економічне старіння;
- в) фізичний знос;
- г) правильні відповіді а) і б).

20. На повний і частковий поділяється:

- а) моральний знос;
- б) фізичний знос;
- в) моральний і фізичний знос;
- г) лише техніко-економічне старіння.

21. За повного зносу:

- а) основні засоби ліквідуються і замінюються новими;
- б) основні засоби ремонтуються;
- в) основні засоби знецінюються в наслідок зниження витрат на їх виробництво в теперішній час;
- г) основні засоби знецінюються в наслідок появи більш удосконалених з поліпшеними технічними та технологічними параметрами.

22. Шляхом ремонту основних засобів усувається:

- а) моральний знос першої форми;
- б) моральний знос другої форми;
- в) повний фізичний знос;
- г) частковий фізичний знос.

23. Коефіцієнт оновлення розраховується як:

- а) відношення суми зносу до вартості основних засобів;
- б) відношення залишкової вартості до первісної вартості основних засобів;
- в) відношення вартості введених основних засобів до вартості основних засобів на кінець періоду;
- г) відношення вартості основних засобів, що вибули до вартості основних засобів на початок періоду.

24. Фондовіддача – це відношення:

- а) чистого прибутку до середньорічної вартості основних засобів;
- б) середньорічної вартості активної частини основних виробничих засобів до середньооблікової чисельності працівників;
- в) середньорічної вартості основних засобів до виготовленої продукції;
- г) виготовленої продукції до середньорічної вартості основних засобів.

25. Рентабельність основних засобів – це відношення:

- а) чистого прибутку до середньорічної вартості основних засобів;
- б) середньорічної вартості активної частини основних виробничих засобів до середньооблікової чисельності працівників;
- в) середньорічної вартості основних засобів до виготовленої продукції;

г) виготовленої продукції до середньорічної вартості основних засобів.

Тема 6 «Нематеріальні ресурси та активи у лісовому господарстві»

Основні терміни, які необхідно засвоїти

База даних – сукупність даних, матеріалів або творів, систематизованих і поданих у формі, яку сприймає ЕОМ.

Винахід – результат творчої діяльності людини у будь-якій галузі, об'єктами якого можуть бути продукти способів.

Гудвіл – нематеріальний актив, вартість якого виникає внаслідок використання найкращих управлінських прийомів, методів, домінуючої позиції на ринку, нових технологій.

Інтелектуальна власність – особливий вид власності, який поєднує: об'єкти промислової власності; об'єкти, що охороняються авторськими та суміжними правами та нетрадиційні об'єкти.

Літературні, художні, наукові, мистецькі твори – об'єкти інтелектуальної власності, що можуть існувати у письмовій, усній, образотворчій, об'ємно-просторовій та інших формах.

Нематеріальні активи – відносини, які виникають внаслідок володіння правами на об'єкти інтелектуальної власності та їх використання у виробничо-господарській діяльності підприємства з метою отримання доходу.

Нематеріальні ресурси – невід'ємна складова частина потенціалу підприємства, призначена для забезпечення економічної користі упродовж тривалого періоду часу, яка не має уречевленої форми.

Ноу-хау – не захищені охоронними документами та не повністю оприлюднені знання чи досвід технічного, виробничого, управлінського, комерційного та іншого характеру, що можуть бути практично використані і забезпечать перевагу їх власнику.

Патент – виданий державним патентним відомством охоронний документ, який підтверджує право його власника на відповідний об'єкт промислової власності.

Промисловий зразок – результат творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання, об'єктом якої можуть бути форма, малюнок, кольори або їхнє поєднання, які визначають зовнішній вигляд промислового виробу і призначені для задоволення естетичних та ергономічних потреб.

Раціоналізаторська пропозиція – нове, корисне для підприємства, технічне вирішення проблеми.

Способи захисту від недобросовісної конкуренції – заходи, які запобігають будь-яким проявам брутальних дій в конкурентній боротьбі суб'єктами підприємницької діяльності.

Суміжні права – права, які примикають до авторських і є похідними від них: права виробників фонограм, права організацій мовлення.

Типологія інтегральної мікросхеми – зафіксована на матеріальному носії просторово-геометричне розташування сукупності елементів інтегральної мікросхеми та зв'язки між ними.

Товарний знак – оригінальні позначення, які відрізняють товари одних товаровиробників від інших, допомагаючи ідентифікувати товар та його виробника.

Фірмова назва – стале позначення підприємства або фізичної особи, від імені яких здійснюється виробнича, науково-дослідна, комерційна та інша діяльність.

Тести для самоперевірки знань

- 1. Термін «нематеріальні ресурси» використовують для характеристики об'єктів:**
 - а) інтелектуальної власності;
 - б) приватної власності;
 - в) державної власності;
 - г) колективної власності.
- 2. Об'єкти промислової власності належать до:**
 - а) інтелектуальної власності;
 - б) приватної власності;
 - в) державної власності;
 - г) колективної власності.
- 3. Об'єкти, що охороняються авторськими та суміжними правами належать до:**
 - а) інтелектуальної власності;
 - б) приватної власності;
 - в) державної власності;
 - г) колективної власності.
- 4. Результат творчої діяльності людини у будь-якій галузі, об'єктами якого можуть бути продукт і спосіб – це:**
 - а) винахід;
 - б) корисна модель;
 - в) промисловий зразок;
 - г) товарний знак.
- 5. Результат творчої діяльності людини, об'єктом якої може бути конструктивне вирішення пристрою або його складових частин – це:**
 - а) винахід;
 - б) корисна модель;
 - в) промисловий зразок;
 - г) товарний знак.
- 6. Результат творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання, об'єктом якої можуть бути форма, малюнок, кольори або їхнє поєднання, які визначають зовнішній вигляд промислового виробу і призначені для задоволення естетичних та ергономічних потреб – це:**
 - а) винахід;
 - б) корисна модель;
 - в) промисловий зразок;
 - г) товарний знак.
- 7. Оригінальні позначення, які відрізняють товари одних товаровиробників від інших, допомагаючи ідентифікувати товар та його виробника – це:**
 - а) винахід;
 - б) корисна модель;
 - в) промисловий зразок;
 - г) товарний знак.

8. Відносини, які виникають унаслідок володіння правами на об'єкти інтелектуальної власності та їх використання у виробничо-господарській діяльності підприємства з метою отримання доходу – це:

- а) нематеріальні ресурси;
- б) нематеріальні активи;
- в) інтелектуальна власність;
- г) усі відповіді правильні.

9. Право користування майном – це:

- а) нематеріальний ресурс;
- б) нематеріальний актив;
- в) інтелектуальна власність;
- г) усі відповіді правильні.

10. Гудвіл – це нематеріальний актив:

- а) вартість якого визначається як різниця між балансовою вартістю активів підприємства та його звичайною вартістю як цілісного майнового комплексу;
- б) який виникає внаслідок використання найкращих управлінських прийомів, методів, домінуючої позиції на ринку, нових технологій;
- в) вартість якого не амортизується;
- г) усі відповіді правильні.

11. Принципом юридичного захисту об'єктів інтелектуальної власності є:

- а) заборона використання нематеріальних активів без дозволу їхнього власника;
- б) патент;
- в) свідоцтво;
- г) правильні відповіді б) і в).

12. Формою правового захисту об'єктів інтелектуальної власності може бути:

- а) заборона використання нематеріальних активів без дозволу їхнього власника;
- б) патент;
- в) свідоцтво;
- г) правильні відповіді б) і в).

13. Придбаний або отриманий в результаті досліджень нематеріальний актив відображається на балансі підприємства за:

- а) залишковою вартістю;
- б) первісною вартістю;
- в) ліквідаційною вартістю;
- г) справедливою вартістю.

14. Збільшення чи зменшення справедливої вартості активу на суму коштів, що були передані чи отримані під час обміну – це первісна вартість:

- а) безоплатно отриманих нематеріальних активів;
- б) придбаного нематеріального активу в результаті обміну на не подібний об'єкт;
- в) придбаного нематеріального активу;
- г) придбаного нематеріального активу в результаті обміну на подібний об'єкт.

15. Добуток відповідної первісної вартості активу на індекс переоцінки – це:

- а) первісна вартість безоплатно отриманих нематеріальних активів;
- б) первісна вартість нематеріальних активів, внесених до статутного капіталу підприємства;
- в) первісна вартість створеного підприємством нематеріального активу;

г) переоцінена первісна вартість нематеріальних активів.

16. Реєстрація прав, реклама, страхування ризиків – це:

- а) прибутковий фактор оцінки вартості нематеріальних активів;
- б) витратний фактор оцінки вартості нематеріальних активів;
- в) правовий фактор оцінки вартості нематеріальних активів;
- г) правильні відповіді а) і б).

17. Якщо є можливість об'єктивно оцінити витрати на створення аналогічного об'єкта та його знос, то використовується:

- а) втратний підхід оцінки вартості нематеріальних активів;
- б) ринковий підхід оцінки вартості нематеріальних активів;
- в) прибутковий підхід оцінки вартості нематеріальних активів;
- г) правильні відповіді а) і б).

18. Якщо обраховуються поточні витрати, які збільшуються на підприємницький прибуток і коректуються на величину зносу, то використовується метод:

- а) визначення первісних витрат для оцінки вартості нематеріальних активів;
- б) вартості заміщення для оцінки вартості нематеріальних активів;
- в) вартості відтворення для оцінки вартості нематеріальних активів;
- г) прямого порівняльного аналізу продажів для оцінки вартості нематеріальних

активів.

19. Якщо вартість об'єкту визначається мінімальною ціною, яку потрібно сплатити у разі купівлі об'єкта інтелектуальної власності з аналогічними споживчими якостями, то використовується метод:

- а) визначення первісних витрат для оцінки вартості нематеріальних активів;
- б) вартості заміщення для оцінки вартості нематеріальних активів;
- в) вартості відтворення для оцінки вартості нематеріальних активів;
- г) прямого порівняльного аналізу продажів для оцінки вартості нематеріальних

активів.

20. Якщо вартість визначається витратами, необхідними для розробки точної копії оцінюваного об'єкта, то використовується метод:

- а) визначення первісних витрат для оцінки вартості нематеріальних активів;
- б) метод вартості заміщення для оцінки вартості нематеріальних активів;
- в) метод вартості відтворення для оцінки вартості нематеріальних активів;
- г) метод прямого порівняльного аналізу продажів для оцінки вартості

нематеріальних активів.

21. Якщо передбачається збір інформації, відбір об'єктів для порівняння, коригування ціни об'єкту з відібраними і приведення показників до діапазону ринкових вартостей, то використовується метод:

- а) визначення первісних витрат для оцінки вартості нематеріальних активів;
- б) вартості заміщення для оцінки вартості нематеріальних активів;
- в) вартості відтворення для оцінки вартості нематеріальних активів;
- г) прямого порівняльного аналізу продажів для оцінки вартості нематеріальних

активів.

22. Метод дисконтування грошових потоків для оцінки вартості нематеріальних активів використовується:

- а) у випадках нестабільних потоків майбутніх доходів та витрат;

б) за умов незмінного у часі прибутку, величина якого ділиться на коефіцієнт капіталізації;

в) якщо інтелектуальна власність не належить підприємству і воно сплачує частину доходу як винагороду за ліцензію;

г) якщо є можливість оцінити витрати на створення аналогічного об'єкта та його знос.

23. Метод капіталізації прибутків для оцінки вартості нематеріальних активів використовується:

а) у випадках нестабільних потоків майбутніх доходів та витрат;

б) за умов незмінного у часі прибутку, величина якого ділиться на коефіцієнт капіталізації;

в) якщо інтелектуальна власність не належить підприємству і воно сплачує частину доходу як винагороду за ліцензію;

г) якщо є можливість оцінити витрати на створення аналогічного об'єкта та його знос.

24. Метод звільнення від роялті для оцінки вартості нематеріальних активів використовується:

а) у випадках нестабільних потоків майбутніх доходів та витрат;

б) за умов незмінного у часі прибутку, величина якого ділиться на коефіцієнт капіталізації;

в) якщо інтелектуальна власність не належить підприємству і воно сплачує частину доходу як винагороду за ліцензію;

г) якщо є можливість оцінити витрати на створення аналогічного об'єкта та його знос.

25. Нарухування амортизації нематеріальних активів здійснюється:

а) протягом строку їх корисного використання;

б) не більше 20 років;

в) не більше 25 років;

г) не більше 30 років.

Тема 7 «Оборотні кошти підприємств лісового господарства»

Основні терміни, які необхідно засвоїти

Абсолютне вивільнення – безпосереднє зменшення потреби в оборотних коштах.

Виробничі оборотні фонди – предмети праці, які споживаються упродовж одного виробничого циклу і повністю переносять свою вартість на виготовлену продукцію.

Відносне вивільнення – відображає як зміну величини оборотних коштів, так й зміну обсягу реалізованої продукції.

Коефіцієнт завантаження – характеризує частку оборотних коштів, яка припадає на 1 грн. реалізованої продукції.

Коефіцієнт оборотності – кількість оборотів оборотних коштів за визначений період і розраховується як відношення обсягу реалізованої продукції до середнього залишку оборотних коштів.

Норма оборотних коштів – мінімальні запаси товарно-матеріальних цінностей на підприємстві.

Норматив оборотних коштів – добуток норми на показник, норма якого визначена.

Нормування оборотних коштів – процес розробки економічно обґрунтованих величин оборотних коштів.

Тривалість одного обороту – відношення кількості днів у періоді до коефіцієнту оборотності.

Фонди обігу – засоби, що залучені для обслуговування процесу обігу товарів.

Тести для самоперевірки знань

1. Матеріальну основу оборотних коштів формують:

- а) засоби праці;
- б) предмети праці;
- в) засоби виробництва;
- г) усі відповіді правильні.

2. Оборотні кошти, які обслуговують процес виробництва – це:

- а) виробничі оборотні фонди;
- б) виробничі основні фонди;
- в) фонди обігу;
- г) правильні відповіді б) і в).

3. Сировина, допоміжні матеріали, покупні напівфабрикати, паливо, тара – це:

- а) запаси у виробничих витратах;
- б) виробничі запаси;
- в) готова продукція;
- г) грошові кошти і розрахунки.

4. Незавершене виробництво, напівфабрикати власного виготовлення і витрати майбутніх періодів:

- а) запаси у виробничих витратах;
- б) виробничі запаси;
- в) готова продукція;
- г) грошові кошти і розрахунки.

5. Виробничі запаси – це:

- а) сировина, допоміжні матеріали;
- б) незавершене виробництво, напівфабрикати власного виготовлення;
- в) продукція на складі підприємства та відвантажена, проте не оплачена;
- г) розрахунки з дебіторами.

6. За джерелами фінансування оборотні кошти поділяються на:

- а) власні;
- б) залучені;
- в) прирівняні до власних;
- г) усі відповіді правильні.

7. Статутний, додатковий та резервний капітал – це джерело:

- а) прирівняних до власних оборотних коштів;
- б) залучених оборотних коштів;
- в) власних оборотних коштів;
- г) усі відповіді правильні.

8. Довгострокові та короткострокові кредити і запозичення – це джерело:

- а) прирівняних до власних оборотних коштів;
- б) залучених оборотних коштів;
- в) власних оборотних коштів;
- г) усі відповіді правильні.

9. Заборгованість підприємства перед працівниками по зарплаті – це джерело:

- а) прирівняних до власних оборотних коштів;
- б) залучених оборотних коштів;
- в) власних оборотних коштів;
- г) усі відповіді правильні.

10. Процес розробки економічно обґрунтованих величин оборотних коштів, необхідних для організації нормальної роботи підприємства, називається:

- а) залученням оборотних коштів;
- б) витрачанням оборотних коштів;
- в) нормуванням оборотних коштів;
- г) розподілом оборотних коштів.

11. Мінімальні запаси товарно-матеріальних цінностей на підприємстві – це:

- а) норма оборотних коштів;
- б) норматив оборотних коштів;
- в) норма і норматив оборотних коштів;
- г) немає правильної відповіді.

12. У днях запасу розраховується:

- а) норма оборотних коштів;
- б) норматив оборотних коштів;
- в) норма і норматив оборотних коштів;
- г) немає правильної відповіді.

13. Нормуванню підлягають оборотні кошти у:

- а) виробничих запасах і розрахунках з дебіторами;
- б) виробничих запасах і доходних активах;
- в) незавершеному виробництві і грошових коштах;
- г) витратах майбутніх періодів і залишках готової продукції.

14. Добуток середньодобового споживання матеріалів у грошовому вираженні на норму їхнього запасу у днях – це норматив оборотних коштів у:

- а) витратах майбутніх періодів;
- б) незавершеному виробництві;
- в) виробничих запасах;
- г) залишках готової продукції.

15. Добуток середньоденного випуску товарної продукції за її виробничою собівартістю, середньої тривалості виробничого циклу і коефіцієнта наростання витрат – це норматив оборотних коштів у:

- а) витратах майбутніх періодів;
- б) незавершеному виробництві;
- в) виробничих запасах;
- г) залишках готової продукції.

16. Норма транспортного запасу дорівнює:

- а) тривалості періоду від укладення договору або оплати рахунку постачальника до прибуття вантажу на склад підприємства;

- б) часу, необхідному для приймання, складування і підготовки до виробничого використання матеріальних ресурсів;
- в) середньому відхиленню фактичних строків постачання від передбачених договором;
- г) кількості днів, необхідних для підготовки продукції до реалізації.

17. Норма підготовчого запасу дорівнює:

- а) тривалості періоду від укладення договору або оплати рахунку постачальника до прибуття вантажу на склад підприємства;
- б) часу, необхідному для приймання, складування і підготовки до виробничого використання матеріальних ресурсів;
- в) середньому відхиленню фактичних строків постачання від передбачених договором;
- г) кількості днів, необхідних для підготовки продукції до реалізації.

18. Норма страхового запасу дорівнює:

- а) тривалості періоду від укладення договору або оплати рахунку постачальника до прибуття вантажу на склад підприємства;
- б) часу, необхідному для приймання, складування і підготовки до виробничого використання матеріальних ресурсів;
- в) середньому відхиленню фактичних строків постачання від передбачених договором;
- г) кількості днів, необхідних для підготовки продукції до реалізації.

19. Кількість оборотів оборотних коштів за визначений період характеризує:

- а) коефіцієнт завантаження;
- б) коефіцієнт оборотності;
- в) тривалість одного обороту;
- г) усі показники.

20. Відношення обсягу реалізованої продукції до середнього залишку оборотних коштів – це:

- а) коефіцієнт завантаження;
- б) коефіцієнт оборотності;
- в) тривалість одного обороту;
- г) вивільнення оборотних коштів.

21. Тривалість одного обороту:

- а) розраховується як відношення кількості днів у періоді до коефіцієнту оборотності;
- б) розраховується як відношення кількості днів у періоді до коефіцієнту завантаження;
- в) вимірюється в оборотах;
- г) усі відповіді правильні.

22. Тривалість одного обороту вимірюється в:

- а) оборотах;
- б) гривнях;
- в) днях;
- г) усі відповіді правильні.

23. Вивільнення оборотних коштів – це:

- а) зменшення потреби в оборотних коштах у наслідок їх кращого використання;

- б) збільшення потреби в оборотних коштах у наслідок їх кращого використання;
- в) зменшення або збільшення потреби в оборотних коштах у наслідок їх кращого використання;
- г) немає правильної відповіді.

24. Вивільнення оборотних коштів може бути:

- а) прямим і абсолютним;
- б) непрямим і відносним;
- в) абсолютним і відносним;
- г) прямим і непрямим.

25. Наближення постачальників сировини і напівфабрикатів до споживачів – це шлях прискорення оборотності оборотних коштів на:

- а) стадії створення виробничих запасів;
- б) стадії незавершеного виробництва;
- в) стадії обігу;
- г) будь-якій стадії руху оборотних коштів.

Тема 8 «Інвестиційні ресурси підприємств лісового господарства»

Основні терміни, які необхідно засвоїти

Аналіз сценаріїв – аналіз ризику, що поряд з базовим набором показників розглядає інші, які можуть мати місце в процесі реалізації проекту.

Аналіз чутливості – порівняльний аналіз різних факторів інвестиційного проекту щодо основного показника ефективності.

Вартість ділянки – вартість землі, що використовується для ведення лісового господарства і оцінена на початку обороту рубки.

Економічно оптимальний оборот рубки без врахування вартості землі – норма прибутку від вирощування насадження дорівнює ставки відсотку.

Економічно оптимальний оборот рубки з врахуванням вартості землі – вартість ділянки досягає максимального значення.

Інвестиції – всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті чого створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

Індекс рентабельності – відношення чистого приведеного ефекту до дисконтованих (чи одноразових) інвестицій.

Коефіцієнт ефективності – відношення середньорічного прибутку до середньої величини інвестицій.

Коренева вартість – максимальна ціна, яку покупець в умовах конкуренції може запропонувати за деревину, що росте у лісі.

Майбутня вартість грошей – сума, у яку перетворюються інвестовані гроші за період інвестування з врахуванням ставки відсотку.

Невизначеність – стан неоднозначності розвитку конкретних подій у майбутньому, ступень незнання та неможливості точного передбачення основних величин реалізації інвестиційного проекту.

Номінальна сума грошових коштів – враховує зміну купівельної спроможності грошей.

Норма доходності – ставка відсотку або норма виплати дивідендів за звичайними і привілейованими акціями.

Оборот рубки – вік, у якому дерева повинні вирубатися.

Поточний приріст – зростання кореневої вартості за рік.

Реальна сума грошових коштів – оцінка номінальної суми грошових коштів з врахуванням зміни купівельної спроможності грошей внаслідок інфляції.

Ризик інвестиційний – можливість знецінювання інвестиційно-фінансового портфелю, що складається з власних і залучених цінних паперів.

Ризик політичний – можливі втрати в наслідок нестабільної політичної ситуації в країні.

Ризик ринковий – можливість коливання ринкових ставок відсотку та курсів валют.

Ризик фінансовий – можливість невиконання підприємством своїх фінансових зобов'язань перед зовнішніми інвесторами.

Середній приріст кореневої вартості – вартість насадження відповідного віку, поділена на число років у цьому віці.

Строк окупності інвестицій – період часу, упродовж якого сума дисконтованих грошових доходів дорівнює сумі інвестицій.

Теперішня вартість грошей – сума майбутніх грошових надходжень, що приведені до теперішнього моменту часу з врахуванням ставки відсотку.

Чистий приведений ефект – різниця між теперішньою вартістю грошових доходів і теперішньою вартістю грошових витрат.

Тести для самоперевірки знань

1. Усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності вважаються:

- а) нематеріальними ресурсами;
- б) матеріальними ресурсами;
- в) інвестиціями;
- г) витратами.

2. Інвестиційними ресурсами не можуть бути:

- а) робоча сила;
- б) грошові кошти;
- в) акції;
- г) нерухоме майно.

3. Вкладення, пов'язані із заміною фізично і морально спрацьованих основних засобів – це:

- а) фінансові інвестиції;
- б) реальні інвестиції;
- в) чисті інвестиції;
- г) реноваційні інвестиції.

4. Реноваційні інвестиції – це:

- а) вкладення капіталу у виробництво для оновлення існуючих та створення нових виробничих потужностей;
- б) активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора;

в) вкладення, пов'язані із заміною фізично і морально спрацьованих основних засобів;

г) витрати, що збільшують обсяги капіталу підприємства.

5. Гроші, що інвестуються, з часом:

а) не змінюють свою вартість;

б) змінюють свою вартість;

в) можуть змінювати, а можуть не змінювати свою вартість;

г) немає правильної відповіді.

6. Теперішня вартість грошей:

а) дорівнює майбутньої вартості;

б) менше ніж майбутня вартість;

в) перевищує майбутню вартість;

г) може бути як більше, так і менше ніж майбутня вартість.

7. Норма доходності показує:

а) рівність суспільної вартості гривні сьогодні та в майбутньому;

б) на скільки більшою є суспільна вартість гривні сьогодні порівняно з вартістю у майбутньому;

в) на скільки більшою є суспільна вартість гривні у майбутньому порівняно з вартістю гривні сьогодні;

г) усі відповіді правильні.

8. Інфляційні процеси:

а) знижують майбутню вартість грошей;

б) підвищують майбутню вартість грошей;

в) знижують теперішню вартість грошей;

г) підвищують теперішню вартість грошей.

9. Сума, у яку перетворюються інвестовані гроші за період інвестування з врахуванням ставки відсотку – це:

а) теперішня вартість грошей;

б) майбутня вартість грошей;

в) витрати;

г) усі відповіді правильні.

10. З процесом нарощення пов'язаний розрахунок:

а) теперішньої вартості грошей;

б) майбутньої вартості грошей;

в) витрат;

г) усі відповіді правильні.

11. З процесом дисконтування пов'язаний розрахунок:

а) теперішньої вартості грошей;

б) майбутньої вартості грошей;

в) витрат;

г) усі відповіді правильні.

12. Коефіцієнт дисконтування розраховується за формулою:

а) $(1+i)^n$;

б) $(1-i)^n$;

в) $1/(1+i)^n$;

г) $1/(1-i)^n$.

13. Інфляція:

- а) знецінює вартість грошей;
- б) викликає зниження купівельної спроможності грошей;
- в) підвищує купівельну спроможність грошей;
- г) правильні відповіді а) і б).

14. Для порівняння доходів і витрат необхідно всі вартісні показники інвестицій звести до:

- а) конкретного моменту часу;
- б) теперішнього часу;
- в) майбутнього часу;
- г) усі відповіді правильні.

15. Ефективність використання інвестованого капіталу оцінюється шляхом співставлення:

- а) грошового потоку та майбутніх інвестицій;
- б) грошового потоку та початкових інвестицій;
- в) чистого прибутку та майбутніх інвестицій;
- г) чистого прибутку та початкових інвестицій.

16. Грошовий потік складається з:

- а) чистого прибутку та амортизації;
- б) чистого прибутку та собівартості;
- в) амортизації та валового прибутку;
- г) собівартості та валового прибутку.

17. Різниця між теперішньою вартістю грошових доходів (потоків) і теперішньою вартістю грошових витрат – це:

- а) індекс рентабельності інвестицій;
- б) внутрішня норма доходності інвестицій;
- в) строк окупності інвестицій;
- г) чистий приведений ефект.

18. Період часу, упродовж якого сума дисконтованих грошових доходів дорівнює сумі інвестицій – це:

- а) індекс рентабельності інвестицій;
- б) внутрішня норма доходності інвестицій;
- в) строк окупності інвестицій;
- г) чистий приведений ефект.

19. Відношення чистого приведенного ефекту до дисконтованих інвестицій – це:

- а) індекс рентабельності інвестицій;
- б) внутрішня норма доходності інвестицій;
- в) строк окупності інвестицій;
- г) чистий приведений ефект.

20. Стан неоднозначності розвитку конкретних подій у майбутньому – це:

- а) ризик;
- б) невизначеність;
- в) ризик і невизначеність;
- г) немає правильної відповіді.

21. Рівень невизначеності лісогосподарських проектів:

- а) є невисоким;

- б) є досить високим;
- в) може бути як високим, так і невисоким;
- г) нижче ніж в інших галузях.

22. Управління невизначеністю базується на:

- а) точних прогнозах;
- б) точних оцінках;
- в) інтуїції та її математичній оцінці;
- г) тільки на інтуїції.

23. Ціни деревини у майбутньому – це:

- а) ризик;
- б) невизначеність;
- в) ризик і невизначеність;
- г) немає правильної відповіді.

24. Аналіз сценаріїв надає інвестору варіанти можливих прийнятних і неприйнятних результатів з урахуванням їх:

- а) ризику;
- б) невизначеності;
- в) чутливості;
- г) імовірності.

25. Основними показниками, які порівнюються у визначенні оптимального обороту рубки, є:

- а) коренева вартість;
- б) приріст кореневої вартості;
- в) комерційна деревина;
- г) правильна відповідь а) і б).

Тема 9 «Витрати та ціни на продукцію лісового господарства»

Основні терміни, які необхідно засвоїти

Безперервні витрати – існують постійно.

Вартість продукції в певному періоді – витрати на виготовлення продукції незалежно від того, коли придбані ресурси.

Виробнича собівартість – всі витрати на виробництво продукції: цехова собівартість та загальнозаводські витрати.

Виробнича собівартість виготовленої продукції – кошторис виробництва за вирахуванням витрат, що не включаються у виробничу собівартість.

Виробничі витрати – грошовий вираз використання виробничих факторів, у наслідок якого здійснюється виробництво і реалізація продукції.

Витрати звітного періоду – або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства, за умови, що вони можуть бути достовірно оцінені.

Вільна (ринкова) ціна – визначається товаровиробником самостійно, враховуючи умови, що склалися на ринку.

Звичайна ціна – ціна товарів (робіт, послуг), визначена сторонами договору.

Калькулювання – обчислення собівартості окремих виробів.

Калькуляційна одиниця – одиниця кількісного виміру об'єкта калькулювання.

Кошторис виробництва – витрати підприємства, які пов'язані з основною діяльністю за певний період, незалежно від того, відносять їх на собівартість продукції в цьому періоді чи ні.

Об'єкт калькулювання – продукція, роботи чи послуги, собівартість яких обчислюється.

Планова (нормативна) калькуляція – розрахунок планової собівартості одиниці продукції, здійснений за статтями витрат.

Реальні грошові виплати – витрати на придбані фактори виробництва без врахування часу їхнього використання.

Фактична калькуляція – обчислюється за фактичним рівнем витрат матеріальних та трудових ресурсів.

Цехова собівартість – витрати цехів на виготовлення продукції.

Циклічні витрати – повторюються з кожним циклом виготовлення продукту.

Ціна – грошовий вираз вартості товару.

Тести для самоперевірки знань

1. Якщо поточні витрати повторюються з кожним циклом виготовлення продукту, то вони будуть:

- а) циклічними;
- б) безперервними;
- в) циклічними і безперервними;
- г) немає правильної відповіді.

2. Якщо поточні витрати існують постійно, то вони будуть:

- а) циклічними;
- б) безперервними;
- в) циклічними і безперервними;
- г) немає правильної відповіді.

3. Грошова форма витрат утворює:

- а) вартість продукції в певному періоді;
- б) реальні грошові виплати;
- в) реальні грошові доходи;
- г) правильні відповіді а) і б).

4. Витратами звітного періоду визнаються:

- а) зменшення активів і збільшення зобов'язань;
- б) збільшення активів і зменшення зобов'язань;
- в) зменшення активів і зменшення зобов'язань;
- г) збільшення активів і збільшення зобов'язань.

5. Витрати постійні – це вид витрат:

- а) за способом перенесення вартості на продукцію;
- б) за зв'язком з обсягом виробництва;
- в) за календарними періодами;
- г) за доцільністю витрачання.

6. Якщо витрати зростають у більшій мірі, ніж обсяг виробництва, то вони будуть:

- а) прогресуючі;
- б) дегресуючі;

- в) пропорційні;
- г) правильні відповіді б) і в).

7. Витрати підприємства, які пов'язані з основною діяльністю за певний період, незалежно від того, відносять їх на собівартість продукції в цьому періоді чи ні – це:

- а) кошторис виробництва;
- б) собівартість товарної продукції;
- в) собівартість реалізованої продукції;
- г) валові витрати.

8. Економічні елементи витрат:

- а) визначаються галуззю діяльності підприємства;
- б) є різними для кожного підприємства;
- в) є єдиними для промисловості;
- г) можуть бути однаковими лише для декількох підприємств.

9. Якщо собівартість валової продукції скоригувати на залишки незавершеного виробництва, то результатом буде:

- а) собівартість товарної продукції;
- б) виробничу собівартість виготовленої продукції;
- в) собівартість реалізованої продукції;
- г) кошторис виробництва.

10. До собівартості реалізованої продукції не включаються:

- а) адміністративні витрати;
- б) витрати на збут;
- в) інші операційні витрати;
- г) усі відповіді правильні.

11. Загальногосподарські витрати відносяться до:

- а) адміністративних витрат;
- б) витрат на збут;
- в) інших операційних витрат;
- г) немає правильної відповіді.

12. Виберіть правильну послідовність за черговістю формування витрат:

- а) повна собівартість, цехова собівартість, виробнича собівартість;
- б) повна собівартість, виробнича собівартість, цехова собівартість;
- в) цехова собівартість, повна собівартість, виробнича собівартість;
- г) цехова собівартість, виробнича собівартість, повна собівартість.

13. Біотехнічні заходи – це:

- а) калькуляційна одиниця;
- б) калькуляційні статті витрат;
- в) об'єкт калькулювання;
- г) суб'єкт калькулювання.

14. Гектар – це:

- а) калькуляційна одиниця;
- б) калькуляційні статті витрат;
- в) об'єкт калькулювання;
- г) суб'єкт калькулювання.

15. Розподіляються між різними виробами за визначеною методикою:

- а) сировина і матеріали;

- б) покупні напівфабрикати;
- в) витрати на утримання та експлуатацію устаткування;
- г) паливо та енергія на технологічні цілі.

16. Зниження витрат на оплату праці можливо за рахунок:

- а) запровадження ресурсозберігаючих технологій;
- б) механізації та автоматизації виробництва;
- в) більш інтенсивного використання основних засобів;
- г) усі відповіді правильні.

17. Відносне скорочення амортизаційних відрахувань можливо за рахунок:

- а) запровадження ресурсозберігаючих технологій;
- б) механізації та автоматизації виробництва;
- в) більш інтенсивного використання основних засобів;
- г) усі відповіді правильні.

18. Зарплатомісткість продукції – це:

- а) собівартості продукції поділена на її обсяг;
- б) сума витрат на оплату праці ПВП поділена на вартість виробленої продукції;
- в) сума витрат на оплату енергоресурсів поділена на вартість виробленої продукції;
- г) сума матеріальних витрат поділена на вартість виробленої продукції.

19. Роздрібні ціни – це:

- а) ціна на послуги населенню;
- б) закупівельна ціна;
- в) біржова ціна;
- г) правильні відповіді б) і в).
- г) ціна попиту.

20. Ціна, що встановлюється на момент підписання угоди і не змінюється – це:

- а) фіксована ціна;
- б) ковзаюча ціна;
- в) рухлива ціна;
- г) тверда ціна.

21. Ціна, за якої транспортні витрати оплачує покупець – це ціна:

- а) «франко-склад»;
- б) «франко-вагон станція відправлення»;
- в) «франко-вагон станція призначення»;
- г) «франко-кордон».

22. Ціна, за якої транспортні витрати до станції відправлення оплачує продавець – це ціна:

- а) «франко-склад»;
- б) «франко-вагон станція відправлення»;
- в) «франко-вагон станція призначення»;
- г) «франко-кордон».

23. Якщо ціна встановлюється на основі визначення повних витрат, то вона:

- а) розраховується як сума постійних і змінних витрат та очікуваного прибутку;
- б) розраховується як сума прямих витрат і маржинального прибутку;
- в) розраховується на рівні поточних цін на ринку;
- г) встановлюється на нижчому рівні відносно цін конкурентів, які беруть участь у тендері.

24. Якщо ціна встановлюється на рівні поточних цін на ринку, то вона:

- а) розраховується як сума постійних і змінних витрат та очікуваного прибутку;
- б) розраховується як сума прямих витрат і маржинального прибутку;
- в) розраховується на рівні поточних цін на ринку;
- г) встановлюється на нижчому рівні відносно цін конкурентів, які беруть участь у тендері.

25. Ціна на продукцію лісового господарства може формуватися виходячи з:

- а) франко-верхній склад;
- б) франко-ніжній склад;
- в) франко-кордон;
- г) усі відповіді правильні.

Тема 10 «Результати діяльності підприємств лісового господарства та оцінка її ефективності»

Основні терміни, які необхідно засвоїти

Актив – ресурс, контрольований підприємством у результаті минулих подій, від якого очікується надходження майбутніх економічних вигод підприємству.

Асортимент – сукупність різновидів продукції кожного найменування, що відрізняються за відповідними техніко-економічними показниками.

Валова продукція – вартість готових виробів і напівфабрикатів, виготовлених як з власної сировини, так й з матеріалів замовників.

Валовий випуск – обсяг виробництва кожного виду продукції в натуральному вираженні.

Валовий оборот – сукупна вартість валового випуску всіх видів продукції незалежно від того чи використовуються вони на підприємстві, чи передбачені на сторону, а також вартість робіт і послуг промислового характеру, наданих споживачам і власним цехам.

Внутрішньозаводський виробничий оборот – це продукція і послуги цехів підприємства, передбачені для власних потреб.

Ділова активність – динамічність і результативність використання та приросту економічного потенціалу підприємства.

Ефект – результат господарської діяльності підприємства, який вимірюється різними показниками.

Ефективність – співвідношення ефекту та витрат ресурсів.

Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходів.

Ліквідність – здатність підприємства перетворити свої активи в грошові кошти для покриття боргових зобов'язань.

Номенклатура продукції – перелік найменувань виробів, завдання з випуску яких передбачено планом виробництва продукції.

Платоспроможність – здатність підприємства своєчасно задовольнити платіжні зобов'язання, тобто наявність грошових засобів та їх еквівалентів, достатніх для розрахунків за поточними зобов'язаннями, що потребують негайного погашення.

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Рентабельність – співвідношення результату (як правило, у вигляді прибутку) з понесеними затратами.

Фінансова стійкість – платоспроможність підприємства у часі з дотриманням умови фінансової рівноваги між власними та залученими джерелами.

Чиста продукція – різниця між товарною продукцією і матеріальними затратами та амортизацією основних засобів.

Тести для самоперевірки знань

1. Обсяг виробництва кожного виду продукції в натуральному вираженні називається – це:

- а) номенклатура;
- б) асортимент;
- в) валовий випуск;
- г) усі відповіді правильні.

2. Валовий випуск – це:

- а) обсяг виробництва кожного виду продукції в натуральному вираженні називається;
- б) сукупність різновидів продукції кожного найменування, що відрізняються за відповідними техніко-економічними показниками;
- в) перелік найменувань виробів, завдання з випуску яких передбачено планом виробництва продукції;
- г) вартість готових виробів і напівфабрикатів, виготовлених як з власної сировини, так й з матеріалів замовників.

3. Різниця між валовим і внутрішньозаводським виробничим оборотом – це:

- а) валова продукція;
- б) валовий випуск;
- в) товарна продукція;
- г) реалізована продукція.

4. Показник, що характеризує обсяг виробництва кожного виду продукції в натуральному вираженні називається:

- а) валова продукція;
- б) товарна продукція;
- в) реалізована продукція;
- г) валовий випуск.

5. Внутрішньозаводський виробничий оборот не включає:

- а) вартість інструментів, запасних частин допоміжних матеріалів власного виробництва для технологічних потреб в середині підприємства;
- б) вартість електроенергії, пари, води власного виробництва для технологічних потреб в середині підприємства;
- в) продукцію допоміжних цехів та робіт промислового характеру, яка передбачена для реалізації на сторону;
- г) вартість переробки на підприємстві напівфабрикатів власного виготовлення.

6. Реалізована продукція відрізняється від товарної продукції на:

- а) величину залишків готової продукції на складі;
- б) величину залишків незавершеного виробництва;
- в) вартість тари власного виготовлення для пакування продукції підприємства;

г) вартість переробки на підприємстві напівфабрикатів власного виготовлення.

7. Товарна продукція відрізняється від валової продукції на:

- а) величину залишків готової продукції на складі;
- б) величину залишків незавершеного виробництва;
- в) вартість тари власного виготовлення для пакування продукції підприємства;
- г) вартість переробки на підприємстві напівфабрикатів власного виготовлення.

8. Збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу – це:

- а) дохід;
- б) прибуток;
- в) витрати;
- г) продукція.

9. Не визнають доходами надходження:

- а) ПДВ, що підлягає вилученню до бюджету;
- б) суму попередньої оплати продукції;
- в) суму завдатку для погашення позики;
- г) усі відповіді правильні.

10. Дохід від реалізації продукції без вирахування наданих знижок, повернення проданих товарів та непрямих податків – це:

- а) чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- б) дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- в) інші операційні доходи;
- г) дохід від участі в капіталі та інші фінансові доходи.

11. Дохід від реалізації продукції з вирахуванням наданих знижок, повернення проданих товарів та непрямих податків – це:

- а) чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- б) дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- в) інші операційні доходи;
- г) дохід від участі в капіталі та інші фінансові доходи.

12. Надходження від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства; дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій – це:

- а) чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- б) дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- в) інші операційні доходи;
- г) дохід від участі в капіталі та інші фінансові доходи.

13. До надзвичайних доходів не відноситься:

- а) витрати на запобігання виникненню втрат;
- б) дохід від реалізації фінансових інвестицій;
- в) доходи від інших подій та операцій, які відповідають визначенню надзвичайних;
- г) невідшкодовані втрати від надзвичайних подій.

14. Сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати – це:

- а) прибуток;
- б) збиток;
- в) виручка;
- г) втрати.

- 15. Якщо через систему оподаткування прибутку держава формує необхідні фінансові ресурси для вирішення суспільних програм, а підприємства – необхідні кошти для розвитку, то він виконує:**
- а) соціальну функцію;
 - б) фондоутворюючу функцію;
 - в) стимулюючу функцію;
 - г) оціночну функцію.
- 15. За змістом прибуток поділяється на:**
- а) економічний та від звичайної діяльності;
 - б) бухгалтерський та від надзвичайної діяльності;
 - в) від звичайної діяльності та надзвичайної діяльності;
 - г) економічний та бухгалтерський.
- 16. За видами діяльності прибуток поділяється на:**
- а) економічний та від звичайної діяльності;
 - б) бухгалтерський та від надзвичайної діяльності;
 - в) від звичайної діяльності та надзвичайної діяльності;
 - г) економічний та бухгалтерський.
- 17. Різниця між чистим доходом і собівартістю реалізованої продукції – це:**
- а) загальний прибуток;
 - б) маржинальний прибуток;
 - в) чистий прибуток;
 - г) валовий прибуток.
- 18. Співвідношення між оборотними активами та поточними зобов'язаннями характеризує коефіцієнт:**
- а) автономії;
 - б) абсолютної ліквідності;
 - в) швидкої ліквідності;
 - г) покриття.
- 19. Співвідношення суми поточних фінансових інвестицій та грошових коштів до поточних зобов'язань характеризує коефіцієнт:**
- а) автономії;
 - б) абсолютної ліквідності;
 - в) швидкої ліквідності;
 - г) покриття.
- 20. Співвідношення між власними оборотними засобами і оборотними активами характеризує коефіцієнт:**
- а) фінансової стійкості;
 - б) забезпечення власними оборотними засобами;
 - в) оборотності активів;
 - г) оборотності дебіторської заборгованості.
- 21. Співвідношення між чистим прибутком і середньорічною вартістю активів підприємства (у %) характеризує:**
- а) валова рентабельність продажу;
 - б) рентабельність підприємства;
 - в) рентабельність продукції;
 - г) коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості.

22. Динамічність і результативність використання та приросту економічного потенціалу підприємства – це:

- а) ділова активність;
- б) фінансова стійкість;
- в) платоспроможність;
- г) ліквідність.

23. За одержаним результатом ефективність поділяється на:

- а) інтенсивного розвитку і соціальну;
- б) екстенсивного розвитку та економічну;
- в) соціальну та економічну;
- г) інтенсивного розвитку та екстенсивного розвитку.

24. За ступенем збільшення ефекту ефективність поділяється на:

- а) первинну;
- б) мультиплікаційну;
- в) синергічну;
- г) усі відповіді правильні.

25. Якщо ефективність розраховується на основі собівартості продукції, то вона буде:

- а) ефективністю поточних витрат;
- б) ефективністю капітальних витрат;
- в) абсолютною ефективністю;
- г) порівняльною ефективністю.

Рекомендована література

1. Генсірук С. А. Історія лісівництва в Україні : [Навч. посібник для студ. вузів] / С. А. Генсірук, О. І. Фурдичко, В. С. Бондар; За ред. С. А. Генсірука. – Львів : Світ, 1995. – 421 с.
2. Гетьман О. О. Економіка підприємства: [Навч. посіб], 2-ге видання. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
3. Економіка підприємства : [підручник] / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2001. – 528 с.
4. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування» // ВВР. – 2011. – № 2-3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page>.
5. Закон України «Про оплату праці» (із змінами і доповненнями) // ВВР. – 1995. – № 17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>.
6. Закон України «Про ціни і ціноутворення» (із змінами і доповненнями) // ВВР. – 1990. – №52 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>.
7. Земельний кодекс України (із змінами і доповненнями) // ВВР. – 2002. - № 3,4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2768-14>.

8. Иванюта В. М., Экономика лесного хозяйства : [Учебник для вузов]. / В. М. Иванюта, Н. И. Кожухов, Н. А. Моисеев – М. : Лесная промышленность, 1983. – 272 с.
9. Історія розвитку лісового господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://georum.at.ua/publ/26-1-0-14>.
10. Класифікатор професій ДК 003:2010. Наказ від 28 липня 2010 року, № 327 «Про внесення змін та скасування нормативних документів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.upk.org.ua/load/>.
11. Концепція реформування та розвитку лісового господарства України. – 2006. – Розпорядження КМУ № 208-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=208-2006-%F0>.
12. Лісова сертифікація в Україні : стан і перспективи. – газета «Деревообробник», 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.derevo.com.ua/>.
13. Лісовий кодекс України (із змінами і доповненнями) // ВВР. – 1994. – № 17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3852-12>.
14. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах лісового господарства України. – Наказ Державного комітету лісового господарства України від 08.11.2002р., №146.
15. Наказ «Про затвердження Методики визначення обсягів фінансування на утримання 1 га зелених насаджень». – 2007. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/FIN25507.html.
16. Наказ «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України». – 2006. – № 105 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>.
17. Наказ «Про затвердження Тимчасових методичних рекомендацій розрахунку продуктивності праці в цілому в економіці та видами економічної діяльності». – 2008. – № 916 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0916665-08>.
18. Озеран В. О., Чік М. Ю. Вплив організаційно-технологічних особливостей лісового господарства на методику обліку та контролю витрат і калькулювання собівартості продукції. – 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment/2009>.
19. Орлов О. О. Планування діяльності промислового підприємства. [підручник]. / О. О. Орлов – К. : Скарби, 2002. – 336 с.
20. Основы устойчивого лесопользования: [учеб. пособие для вузов] / М. Л. Карпачевский, В. К. Тепляков, Т. О. Яницкая, А. Ю. Ярошенко. – М. : Всемирный фонд дикой природы (WWF), 2009. – 143 [1] с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/336377/>.
21. Пірс Пітер Основы экономики лесного хозяйства / Пер. з англ. Логацький В. М. – К. : «Видавничий дім «ЕКО-інформ», 2006. – 224 с.
22. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – №13-14, № 15-16, № 17, ст.112) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
23. Положення (Стандарти) бухгалтерського обліку (станом на 22.04.2011) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/>.
24. Положення «Про Державне агентство лісових ресурсів України». – 2011. – № 458 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>.

25. Положення «Про організацію та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини». – 2007. – № 42 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.derevo.info/ru/content/detail/999>.
26. Постанова Кабміну України «Про затвердження Державної цільової програми «Ліси України» на 2010-2015 роки». – 2009. – № 977 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=4&nreg>.
27. Савчук В. П. Финансовый менеджмент предприятий: прикладные вопросы с анализом деловых ситуаций. / В. П. Савчук – К. : Издательский дом «Максимум», 2001. – 600 с.
28. Сенько Є. І. Організація, планування та управління на підприємствах лісового і садово-паркового господарства: [навч. посібник] / Є. І. Сенько. – К. : Знання, 2012. – 487 с.
29. Сертификация лесных хозяйств по схеме FSC. – газета «Деревообробник», 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.derevo.com.ua/>.
30. Синякевич І. М. Економіка галузей лісового комплексу: [підручник] / І. М. Синякевич – Львів : Світ, 1996. – 184 с.
31. Стандарт «Стандарт ТОВ «Лісова сертифікація» для сертифікації системи лісоуправління на відповідність принципам і Критеріям FSC для України. – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fcert.ru/i/misc/FC-STD-02-V1.0%20UKR.pdf>.
32. Україна. Довідка про сектор лісового господарства «Стан і можливості розвитку», 2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://siteresources.worldbank.org/>.
33. Харів П. С. Економіка підприємства: Збірник задач і тестів: [Навч. посіб.] / П. С. Харів – К. : Знання-Прес, 2001. – 301 с.
34. Економіка підприємства : Задачи. Ситуации. Решения : [Учебное пособие] / С. Ф. Покропивный, Г. А. Швиданенко, А. С. Федонин и др.; Под ред. С. Ф. Покропивного. – К. : Знання-Прес, 2001. – 343 с.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Автор: **Ліщук Віра Іванівна**

Економіка лісокористування

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи магістрів спеціальності «Економіка» освітньої програми «Економіка довкілля і природних ресурсів» денної форми навчання

Друкується в авторській редакції

Підп. до друку 16.05.2018 Формат 60x84/16. Папір офс.
Гарн. Таймс. Ум. друк. арк. 3,0 Обл.- вид. арк. 2,75 .
Тираж 50 прим. Зам. № 754.

Інформаційно-видавничий центр
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки
43021 м. Луцьк, пр. Волі, 13.
Друк – ІВЦ СНУ ім. Лесі Українки